

MŪSŲ NUOSTATOS NUSIŽUDŽIUSIŲJŲ ARTIMŲJŲ ATŽVILGIU

Odeta Geležėlytė

Prof. Danutė Gailienė

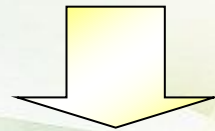
Vilniaus traumų psichologijos konferencija

Psichologinės traumos ir savižudiškas elgesys besikeičiančioje visuomenėje

2013

Nusižudžiusiuju artimuju situacija

- **Psichologinés pasekmés** (Clark, Goldney, 1995; Dyregrov, 2003).
- **Socialinés pasekmés – stigmatizacija:** nepasitikėjimas, vengimas, izoliacija ir kitos (McIntosh, Kelly, 1992; Cvinar, 2005; McNess, 2007).

- **Socialinio tinklo nariu parama.**
- **Profesionalu pagalba.**

**Nuostatos - vienas iš individo
elgesį prognozuojančių aspektų.**

Teorinis problemos pagrindimas

- **Psichologinės pasekmės** (Clark, Goldney, 1995; Dyregrov, 2003).
- **Socialinės pasekmės – stigmatizacija:** nepasitikėjimas, vengimas, izoliacija ir kitos (McIntosh, Kelly, 1992; Cvinar, 2005; McNess, 2007).

- **Socialinio tinklo narių parama.**
- **Profesionalų pagalba.**

*Mūsu nuostatos nusižudžiusiuju
artimuju atžvilgiu?*

Situacija

Lina gimė 1970 metais. Gyvena kartu su savo vyru Andriumi Šiauliuose. Abu dirba socialinės ir sveikatos apsaugos srityje. Turi du vaikus Simoną ir Gretą. Simonui dešimt metų. Gretai buvo septyniolika, kai 2011 metų rugpjūtį ji pasikorė.

Klausimai

Artimųjų situacijos samprata

- Išgyvenimai,
- pokyčiai šeimoje ir darbe,
- šeimos narių bei pažįstamų asmenų reakcijos,
- visuomenės požiūris,
- temos tabu šeimoje ir už jos ribų,
- tikėtiniausios savižudybės priežastys.

Nuostatos pagalbos atžvilgiu

- Socialinio tinklo narių pagalba,
- sveikatos specialistų, policijos pareigūnų pagalba,
- požiūris į profesionalų pagalbą.

Klausimai

*Artimųjų situacijos
samprata*

*Nuostatos pagalbos
atžvilgiu*

- Išgyvenimų
- pokyčiai šeimoje ir darbe,
- šeimos narių bei pažįstamų asmenų reakcijos,
- visuomenės požiūris,
- temos tabu šeimoje ir už jos ribų,
- tikėtiniausios savižudybės priežastys.

sveikatos specialistai

ne specialistai

- šeimos narių pagalba,
- sveikatos specialistų, pareigūnų pagalba,
- požiūris į profesionalų pagalbą.

Tyrimo dalyviai

Sveikatos specialistai

(61)

M – 47, V – 15,
amžius – 29 m.

studijuojantys (27)
dirbantys (34)

Ne specialistai

(45)

M – 36, V – 9,
amžius – 34,6 m.

studijuojantys (16)
dirbantys (29)

Išvados

1. Tyrimo dalyviai nusižudžiusiujų artimųjų situaciją suvokia kaip sudėtingą.

Rezultatai (1)

- *Tikėtiniausi tėvų išgyvenimai po netekties:* kaltė, šokas, neviltis. Gėda – retai pasirinkta.
- *Pokyčiai šeimoje ir darbo aplinkoje:* išskiriama daugiau neigiamų pokyčių. Pokyčiai darbo aplinkoje – dėl artimųjų, o ne dėl aplinkinių.
- *Tolimesnių šeimos narių reakcijos:* išskiriamos neigiamos reakcijos (pvz., kaltinimas, kaltų ieškojimas, apkalbinėjimas).
- *Visuomenės požiūris:* neigiamas, neigiamos nuostatos nusižudžiusių artimųjų atžvilgiu.

Išvados

1. Tyrimo dalyviai nusižudžiusių artimųjų situaciją suvokia kaip sudėtingą.
2. Dauguma respondentų išreiškė teigiamą nuostatą socialinio tinklo narių bei profesionalų pagalbos nusižudžiusių artimiesiems atžvilgiu.

Rezultatai (2)

- *Socialinio tinklo narių pagalba:* gali gauti pagalbos (ypač psichologinės) iš socialinio tinklo narių.
- *Respondento, kaip socialinio tinklo nario, pagalba:* psichologinės pagalbos siūlymas. Profesionalios pagalbos siūlymas pasireiškia dažniau nei ankstesniame klausime.
- *Sveikatos specialistų pagalba:* buvo suteikta, jei kreipėsi patys artimieji. Neigiamos nuostatos artimųjų atžvilgiu išraiška minimali, dažniau priekaištaujama valstybės politikai.
- *Nuostatos profesionalios pagalbos atžvilgiu:* reikalinga profesionalų (ypač psichologų) pagalba, turėtų būti siūloma automatiškai.

Išvados

1. Tyrimo dalyviai nusižudžiusiųjų artimųjų situaciją suvokia kaip sudėtingą.
2. Dauguma respondentų išreiškė teigiamą nuostatą socialinio tinklo narių bei profesionalų pagalbos nusižudžiusiųjų artimiesiems atžvilgiu.
3. Nustatyti tokie galimi neigiamos nuostatos nusižudžiusiųjų artimųjų atžvilgiu pasireiškimai: **(1)** kaltės bei kaltinimo motyvo pasikartojimas, vertinant artimųjų situaciją, **(2)** santykių šeimoje, kaip vienos iš tikėtiniausių savižudybės priežasčių, išskyrimas.

Rezultatai (3)

- *Tikėtiniausi tėvų išgyvenimai po netekties: kaltė* (Sv. – 95 %, NSv. – 91 %).
- *Pokyčiai šeimoje*: išskiriama daugiau neigiamų pokyčių (pvz., kaltinimas, kaltės jausmas, perdėtas rūpestis likusiu vaiku ir kt.).
- *Tolimesnių šeimos narių reakcijos*: neigiamos reakcijos (pvz., kaltinimas, kaltų ieškojimas, apkalbinėjimas).
- *Tikėtiniausios savižudybės priežastys*: tarpasmeninės priežastys: santykiai šeimoje, santykiai su bendraamžiais.

Išvados

1. Tyrimo dalyviai nusižudžiusių artimųjų situaciją suvokia kaip sudėtingą.
2. Dauguma respondentų išreiškė teigiamą nuostatą socialinio tinklo narių bei profesionalų pagalbos nusižudžiusių artimiesiems atžvilgiu.
3. Nustatyti tokie galimi neigiamos nuostatos nusižudžiusių artimųjų atžvilgiu pasireiškimo atvejai: **(1)** kaltės bei kaltinimo motyvo pasikartojimas, vertinant artimųjų situaciją, **(2)** santykių šeimoje, kaip vienos iš tikėtiniausių savižudybės priežasčių, išskyrimas.
4. Sveikatos specialistų grupė linkusi pateikti labiau diferencijuotą požiūrį, nurodydami daugiau alternatyvų įvairiais nusižudžiusių artimųjų situacijos aspektais, nei ne sveikatos specialistai.

Gairės tolesniems tyrimams

*Nusižudžiusiujų artimųjų subjektyviai
suvokiama ir reali visuomenėje egzistuojanti
stigmatizacija?*

IŠGYVENANTIEMS NETEKIŲ

Vilniaus universiteto psichologų komanda siekia geriau suprasti, ką išgyvena artimojo savižudybę patyrę žmonės ir kokia pagalba reikalinga tokiems atvejais. Šiuo tikslu atliekame mokslinį tyrimą ir kviečiame dalyvauti tuos, kurie **per pastaruosius dvejus metus neteko artimojo dėl savižudybės**. Būsime dėkingi Jums už pagalbą!

Jei norėtumėte dalyvauti tyrime, susisiekite su mumis:

El. paštas: tyrejams@gmail.com

Tel. nr: +370 67 670597

*Vilniaus universiteto
psichologų komanda*